

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3089/2015. (V. 19.) AB HATÁROZATA**bírói kezdeményezés elutasításáról**

Az Alkotmánybíróság tanácsa jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítása iránti bírói kezdeményezés tárgyában meghozta a következő

határozatot:

1. Az Alkotmánybíróság a jövedéki adóról és a jövedéki termékek forgalmazásának különös szabályairól szóló 2003. évi CXXVII. törvény 110. § (7) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló bírói kezdeményezést elutasítja.

2. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény M) cikk (1) bekezdése, valamint XV. cikk (2) bekezdése sérelmének megállapítására irányuló bírói kezdeményezést visszautasítja.

Indokolás

I.

- [1] 1. A Miskolci Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (indítványozó) felfüggesztve az előtte 10.K.27.370/2014. szám alatt folyamatban levő pert, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. § (1) bekezdése alapján egyedi normakontroll eljárást kezdeményezett a jövedéki adóról és a jövedéki termékek forgalmazásának különös szabályairól szóló 2003. évi CXXVII. törvény (a továbbiakban: Jöt.) 110. § (7) bekezdése tekintetében.
- [2] A bíróság 2014. október 20-án kelt indítványában az előtte fekvő ügy rövid ismertetésén túl a Jöt. 110. § (7) bekezdése megsemmisítését, valamint „alkalmazásának kizárását” kérte, hivatkozva az Alaptörvény M) cikkének sérelmére és a diszkrimináció tilalmára. Az Alkotmánybíróság főtítkára az indítványozót hiánypótlásra hívta fel, hiszen beadványa nem felelt meg az Abtv. 52. § (1) bekezdésében deklarált határozott kérelem tartalmi elemeinek, nem terjesztett elő részletes, a támadott jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességét kelően alátámasztó indokolást.

- [3] 2. Az indítványozó bíróság kiegészítő indítványában arra hivatkozott, hogy a Jöt. 110. § (7) bekezdése az Alaptörvény M) cikk (1) bekezdését, valamint XII. cikk (1) bekezdését sérti. Álláspontja szerint a Jöt. támadott bekezdése azért sérti a vállalkozáshoz való jog gyakorlását, mert „kizárólag vendéglátó ipari üzleteknek és a kereskedelmi szálláshelyeknek teszi lehetővé bontott bor tartását”. A Jöt. 110. § (7) bekezdése az indítványozó bíró szerint a „kényszer-vállalkozás tilalmába” ütközik, ugyanis meghatározott vállalkozás gyakorlására kényszerít, ezáltal „a vállalkozáshoz való jog negatív oldala sérül”. A támadott szabályozás révén a vinotékák el vannak zárva „üzleti tevékenységük egy jelentős szegmensétől, amely szerves részét képezi vállalkozási tevékenységüknek, és ahhoz, hogy ezt gyakorolni tudják másikkal, vállalkozási fajtát kellene választaniuk”. Az indítványozó arra is utalt röviden, hogy a vállalkozáshoz való jog ilyen mértékű korlátozását „semmilyen közérdek nem indokolja”. Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésével összefüggésben csupán megjegyzi, hogy a szabályozás „indokolatlanul korlátozza a vinotékák működését [...] [a] pozitív diszkriminációnak pedig nem ismert a társadalmi indoka”.
- [4] 3. A bírósági eljárás alapját képező ügy lényege a következő: a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Vám- és Pénzügyőri Igazgatósága (Jövedéki Osztály) 5029368733 iktatószámú határozatával megállapította, hogy a Park-Tank Kft. (a továbbiakban: ügyfél) jövedéki törvénsértést követett el. A jövedéki törvénsértés alapján igazolatlan eredetű jövedéki termék forgalmazása miatt jövedéki bírság, ezen túl a jövedéki termékek tárolására vonatkozó szabályok megsértése miatt mulasztási bírság megfizetésére kötelezte a hatóság az ügyfelet. A hatóság a jövedéki törvénsértést helyszíni ellenőrzés során állapította meg: ugyanis 1. 3,2 liter bor eredetét meghatározott igazolással az ügyfél nem tudta hitelt érdemlően bizonyítani; 2. az ellenőrzés során „előtalált” további bontott palackokban levő bor tárolására, forgalmazására a kereskedelmi hatóság (jegyző) nyilvántartása alapján nem volt jogosult, ugyanis az ügyfél által említett kóstoltatás a kereskedelmi hatósághoz való bejelentés alapján végezhető, amelyet ő elmulasztott megtenni. Az ügyfél a határozat ellen fellebbezést nyújtott be. A másodfokon eljáró Nemzeti Adó- és Vámhivatal Észak-magyarországi Regionális Vám- és Pénzügyőri Főigazgatósága (Jogi, Törvényességi- és Felügyeletellenőrzési Osztály) 5221695013 iktatószámú határozatával a jövedéki bírság összegét mérsékelte, a mulasztási bírság kiszabását helybenhagyta. A másodfokú határozat alapján „a több palack bontott bor tárolása miatt az ügyfél terhére kiszabott mulasztási bírság a Jöt. 113. § (3) bekezdésére tekintettel volt jogsértő. A mulasztási bírság nem adóhiány, vagy

közvetlen adóérdek sértése miatt került kiszabásra, a Jöt. hatálya alá tartozó személy a rá írt kötelezettség megsértése miatt került szankcionálásra. [...] az ügyfél palackozott italok forgalmazását kérte, ahol nem lehet bontott terméket értékesíteni. A jövedéki törvény alapján a palackozott termékek értékesítését végző, nem jövedéki engedélyes kiskereskedő nem tárolhat bontott palackokat a raktárban és kóstoltatást sem végezhet.

II.

[5] 1. Az Alaptörvény érintett rendelkezése:

„XII. cikk (1) Mindenkinek joga van a munka és a foglalkozás szabad megválasztásához, valamint a vállalkozáshoz. Képességeinek és lehetőségeinek megfelelő munkavégzéssel mindenki köteles hozzájárulni a közösség gyarapodásához.”

[6] 2. A Jöt. indítvánnyal támadott rendelkezése:

„110. § (7) Az üzlethelyiség raktárában, továbbá – a Kertv. 2. § 30. pontja szerinti vendéglátást folytató kereskedelmi egység (a továbbiakban: vendéglátóipari üzlet) és a Kertv. 2. § 23. pontja szerinti szálláshely-szolgáltatást folytató kereskedelmi egység (a továbbiakban: kereskedelmi szálláshely) kivételével – az üzlethelyiség eladóterében az alkoholterméket kizárólag bontatlan, – a 73. § (16) bekezdésben foglalt tárolás kivételével – zárjeggyel ellátott palackban, a bort bontatlan palackban, továbbá bontatlan, hivatalos zárral ellátott kannában, hordóban is lehet tárolni, értékesíteni. A vendéglátóipari üzlet és a kereskedelmi szálláshely üzlethelyisége eladóterének kiszolgálásra szolgáló részében a 2 liter alatti kiszerelésű alkoholtermékből és borból választékonként legfeljebb öt-öt, a 2 literes vagy annál nagyobb kiszerelésű alkoholtermékből és borból választékonként legfeljebb egy-egy bontott palackot, kannát, hordót lehet tartani. A kannás, hordós kiszerelésű bor kimérése az eladótér kiszolgálásra szolgáló részében az e célra kialakított (használt) kimérőedényből (eszközből) vagy közvetlenül a kannából, 25 litert meghaladó edényzetből történő kimérése esetén italadagoló szerkezeten keresztül vagy a vámhatóság által engedélyezett átfolyásmérővel ellátott szerkezet útján történhet.”

III.

- [7] Az indítvány nem megalapozott.
- [8] 1. Az Alkotmánybíróságnak mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy a bírói kezdeményezés megfelel-e a törvényi feltételeknek.
- [9] Az Abtv. értelmében a bírói kezdeményezés az egyedi normakontroll eljárás egyik fajtája, amellyel a bíró akkor élhet, ha „az előtte folyamatban levő egyedi ügy elbírálása során olyan jogszabályt kell alkalmazni, amelynek alaptörvény-ellenességét észleli” [Abtv. 25. § (1) bekezdés]. Az eljáró bíró tehát csak azon jogszabály, illetve jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítására tehet indítványt, amelyet a konkrét ügy elbírálása során kifejezetten alkalmaznia kell(ene).
- [10] A Jöt. támadott rendelkezésének az alkoholtermékek, ezen belül is a bor tárolására vonatkozó részét az Alkotmánybírósághoz forduló bírónak az előtte folyamatban levő egyedi ügy elbírálása során alkalmaznia kell: a felfüggesztett ügy ugyanis olyan közigazgatási per, amely a Jöt. kifogásolt rendelkezései alapján meghozott közigazgatási határozat felülvizsgálatára irányul.
- [11] 2. Az indítványozó elsősorban azt állítja, hogy a Jöt. támadott 110. § (7) bekezdése a vállalkozáshoz való jogot sérti, ugyanis e jogszabályi rendelkezés korlátozza a vinotékák tevékenységét azáltal, hogy bontott bor tárolását kizárólag vendéglátó-ipari üzleteknek és kereskedelmi szálláshelyeknek teszi lehetővé. A Jöt. támadott szabálya azért sérti az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdését az indítvány érvelése szerint, mert ahhoz, hogy jogszerűen bontott palackokat tárolhasson az üzlethelyiségében vendéglátó ipari üzletnek vagy szálláshelynek kell minősülnie, ilyen tevékenységet azonban nem kíván folytatni, vinotékát kíván ugyanis üzemeltetni, nem pedig szálláshelyet vagy vendéglátó egységet. Az indítványozó bíró álláspontja szerint a Jöt. támadott rendelkezése révén „az állam jogszabály útján nyilvánvalóan akadályozza a vinotékát üzemeltetni kívánók vállalkozóvá válását”.
- [12] 2.1. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a vállalkozáshoz való jog alapjog, amely azt jelenti, hogy bárkinek az Alaptörvényben biztosított joga a vállalkozás, azaz üzleti tevékenység kifejtése. „A vállalkozás joga azonban egy bizonyos, a vállalkozások számára az állam által teremtett közgazdasági feltételrendszerbe való belépés lehetőségének biztosítását, másként megfogalmazva a vállalkozóvá válás lehetőségének – esetenként szakmai szempontok által

motivált feltételekhez kötött, korlátozott – biztosítását jelenti. A vállalkozás joga nem abszolutizálható, és nem korlátozhatatlan: senkinek sincs alanyi joga egy meghatározott foglalkozással kapcsolatos vállalkozás, sem pedig ennek adott vállalkozási jogi formában való gyakorlásához. A vállalkozás joga annyit jelent – de annyit alkotmányos követelményként feltétlenül –, hogy az állam ne akadályozza meg, ne tegye lehetetlenné a vállalkozóvá válást.” {54/1993. (X. 13.) AB határozat, ABH 1993, 340, 341–342.; megerősítette a 3062/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [153]–[154]; 3194/2014. (VII. 15.) AB határozat, [28]–[29]}.

[13] 2.2. A Jöt. indítvánnyal támadott 110. § (7) bekezdése szerint speciális előírások vonatkoznak az üzlethelyiségben található alkoholtermékek és bor tárolására, értékesítésére. Ennek értelmében kizárólag vendéglátó ipari üzletnek, vagy kereskedelmi szálláshelynek minősülő üzlethelyiség raktárában vagy eladóterében lehet alkoholterméket vagy bort bontott palackban tárolni és értékesíteni. A Jöt. 110. § (7) bekezdés második mondata azt is meghatározza, hogy vendéglátó ipari üzlet, vagy kereskedelmi szálláshely eladóterének kiszolgálásra szolgáló részében milyen mennyiségben (a 2 liter alatti kiszerelésű alkoholtermékből és borból választékként legfeljebb öt-öt, a 2 literes vagy annál nagyobb kiszerelésű alkoholtermékből és borból választékként legfeljebb egy-egy bontott palackot kannát, hordót) lehet bontott palackot tartani. Az indítványozó által támadott rendelkezés tehát az alkoholtermék, különösen a bor tárolására, kimérésére, illetve értékesítésére vonatkozó előírást tartalmaz, nem pedig a vállalkozás megindítását, gyakorlását korlátozó szabályozást foglal magában. Így e rendelkezés nem akadályozza meg az indítványban jelzett vinotékák üzemeltetését, az erre irányuló vállalkozások megindítását sem. Mivel a Jöt. a jövedéki termékek kereskedelmére vonatkozó, részletszabályokat meghatározó, indítvánnyal támadott 110. § (7) bekezdése senkit nem zár el a vállalkozási joga gyakorlásától, adott esetben vinotéka üzemeltetésétől, ezen az alapon az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésében foglalt vállalkozáshoz való jogba ütközése nem állapítható meg.

[14] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság a Jöt. 110. § (7) bekezdése alaptörvényellenességének megállapítására és megsemmisítésére vonatkozó indítványt elutasította.

[15] 3. A jövedéki termékek kereskedelmére vonatkozó szabályok alapján megállapítható, hogy jelen ügyben a vállalkozás, pontosabban a kereskedelmi tevékenység folytatása a hatóságnak való bejelentéshez, nem pedig engedélyhez

kötött. A vállalkozásba belépés (jövedéki termékek kereskedelme) ebből következően sem áll tehát állami korlátozás alatt. Senki nincs sem a kereskedelemről szóló 2005. évi CLXIV. törvényben (a továbbiakban: Kertv.), sem a kereskedelmi tevékenység végzésének feltételeiről szóló 210/2009. (IX. 29.) Korm. rendeletben (a továbbiakban: Korm. rendelet) meghatározott tevékenység gyakorlásában akadályozva, annak folytatását csupán a hatóság tudomására kell hoznia.

- [16] A Kertv. 3. § (1) bekezdése szerint kereskedelmi tevékenység folytatásához szükséges feltétel, hogy az érintett ez irányú szándékát a kereskedelmi hatósághoz bejelentse. A Korm. rendelet 6. §-a részletezi a kereskedelmi tevékenység bejelentésével kapcsolatos eljárást.
- [17] A Korm. rendelet 1. mellékletének A) pontjában meghatározott adatokat kell bejelenteni, amelyekről a Korm. rendelet 2. § b) pontja alapján, a kereskedelmi hatósági jogkört gyakorló – a kereskedelmi tevékenység végzésének helye szerinti települési jegyző – nyilvántartást vezet.
- [18] A Kertv. és a Korm. rendelet szabályaitól eltérő, speciális feltételrendszer vonatkozik a jelen ügyben érintett jövedéki termékek kereskedelmére, amely rendszert a Jöt. szabályozza. A különleges, főszabálytól eltérő szabályrendszer megalkotásának okát a Jöt. indokolása a következővel magyarázza „[a] teljes termékpálya átláthatósága, a forgalmazás fázisaiban az ellenőrzés biztosítása, a fekete árak kiszűrésének, felderítésének céljából a törvény továbbra is fenntartja a jövedéki szabályozás hatályát a jövedéki termékekkel folytatott kereskedelmi tevékenységekre”. A jövedéki szabályozás kiterjed tehát 1. a jövedéki engedélyes kereskedelmi tevékenységre; 2. a nem jövedéki engedélyes kereskedelmi tevékenységre; 3. az export-import tevékenységre. Az üggyel érintett nem jövedéki engedélyes kiskereskedelmi tevékenység nem csak a bolti kiskereskedelmet jelenti, hanem a jövedéki termékek vendéglátó-ipari üzlet vagy kereskedelmi szálláshely keretében történő értékesítését, forgalmazását is.
- [19] A Korm. rendelet 1. melléklet A) pontja I. alpontja alapján a bejelentőnek meg kell jelölnie a folytatni kívánt kereskedelmi tevékenység formáját is a Kertv. 3. § (4) bekezdésében meghatározottak szerint.
- [20] Jövedéki termékeket érintő kereskedelmi tevékenység bejegyzése esetén a jegyző a bejelentés másolatát, valamint a nyilvántartási számot megküldi az illetékes vámhatóságnak.
- [21] A Jöt. 113. § (3) bekezdése alapján „[a]z e törvény hatálya alá tartozó természetes személyre 100 ezer forintig, a gazdálkodó szervezetre 300 ezer forintig terjedő mulasztási bírságot lehet kivetni az e törvényben és a végrehajtási rendeleteiben előírt kötelezettség megsértése, elmulasztása miatt, ha arra

jogkövetkezményt sem e törvény 112. §-a, sem e § (2) bekezdése, sem az Art. nem határoz meg”. E mulasztás elkerülhető a kereskedelmi tevékenység folytatására vonatkozó fenti jogszabályok betartásával.

- [22] Mindezek alapján a jövedéki termékek kereskedelme a közigazgatási hatósághoz tett bejelentés alapján végezhető, amelyben az ügyfélnek pontosan meg kell jelölnie, vagyis a hatóság tudomására kell hoznia: milyen tevékenységi formában kívánja a jövedéki termékek kereskedelmét folytatni. A Korm. rendelet 1. melléklet A) pontja I. alpontja szerint a fentiekben belül a kereskedelmi tevékenység jellegét, valamint a gyakorolni kívánt kereskedelmi formát is be kell jelentenie.
- [23] 4. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése alapján az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az 52. § (1b) bekezdésének e) pontja szerint a kérelem akkor határozott, ha egyértelműen megjelöli az indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabály, jogszabályi rendelkezés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével. Ez az egyértelmű, alkotmányjogilag értékelhető indokolás jelen indítványból az Alaptörvény M) cikk (1) bekezdése, valamint XV. cikk (2) bekezdésével összefüggésben előterjesztett kérelmeknél hiányzik. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság a bírói kezdeményezés e részeit az Abtv. 64. § d) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2015. május 12.

Dr. Stumpf István s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: III/1777/2014.

